

Dni Otwarte Żuławskich Zabytków

28-29 czerwca 2025

ORGANIZATOR:

Stowarzyszenie Miłośników
Nowego Dworu Gdańskiego
- Klub Nowodworski

DOFINANSOWANIE:

Gmina Nowy Dwór Gdański w ramach projektu
"Dni Otwarte Żuławskich Zabytków 2025
w Gminie Nowy Dwór Gdański"

Dni Otwarte Żuławskich Zabytków 2025

28 - 29 czerwca

Już po raz dwunasty zapraszamy Państwa do udziału w Dniach Otwartych
Żuławskich Zabytków.

W dniach 28-29 czerwca zapraszamy wszystkich zainteresowanych do udziału
w niezwykłej podróży po historii i tradycji delty Wisły. Na kolejnych stronach
prezentujemy listę zabytków i miejsc, które zostaną udostępnione przez właścicieli do
zwiedzania.

Przypominamy jednocześnie, że zdecydowana większość tych miejsc to nie są
muzea, stale otwarte dla zwiedzających. Obiekty te są udostępnione dzięki
uprzejmości gospodarzy i osób nimi zarządzających. Prosimy zatem o stosowanie
się do zasad zwiedzania przez nich ustalonych.

Szczegółowych informacji udziela:

Stowarzyszenie Miłośników Nowego Dworu Gdańskiego - Klub Nowodworski
ul. Kopernika 17, 82-100 Nowy Dwór Gdański,
tel. +48 55 2475733, e-mail: biuro@klubnowodworski.pl

Koordynatorzy:

Anna Krakowska, tel. 500 283 592

Łukasz Kępski, tel. 783 491 148

DOMY ŻUŁAWSKIE

LP	Adres	Obiekt	Termin i godziny	Informacje/kontakt
1.	Marynowy, ul. Podcieniowa 19	Dom podcieniowy w Marynowach to jeden z najcenniejszych zabytków tego typu na Żuławach. Wybudowany został w 1803 roku dla Johana Jacoba Zimera. Jego budownym był najsłynniejszy Żuławski architekt tamtych czasów Peter Loewen. Informacje o obu osobach widoczne są na nadprożu i belce oczepowej wystawki. Dom zachwyca nie tylko swoimi rozmiarami, ale klasycystycznymi zdobieniami słupów i drzwi oraz piękną sienią główną. O historii domu, ratowaniu zabytku opowie właścicielka Zofia Krupińska. Przy domu będzie również stoisko tematyczne z regionalnymi gadżetami oraz napojami stworzone przez dzieci właścicieli, które zbierają na swoje wakacje.	28 czerwca dom można zwiedzać 9:00 - 15:00 zwiedzanie z przewodnikiem o godz. 10:00 i 13:00 29 czerwca dom można zwiedzać od 9:00 do 15:00 zwiedzanie z przewodnikiem o godz. 10:00 i 14:00	Zofia Krupińska, e- mail: zkarcada@gmail.com, tel: 509756893
2.	Mikoszewo, ul. Gdańska 55	Dom podcieniowy powstał około 1800 roku. Był częścią zagrody olęderskiej typu Langhof. O czasie powstania zabytku świadczą charakterystyczne dla tamtego okresu ażurowe, laubzekinowe zdobienia szczytów dachu, widoczne na historycznych fotografiach, „loewenowskie” dekoracje stolarki okiennej oraz reliefy w obrębie opasek okiennych, a także gzymsów i fryzów podokapowych. Budynek po gruntownym remoncie. W przeprowadzonych pracach zastosowano wiele nowatorskich rozwiązań. Planowana jest wystawa zdjęć - historia obiektu, czasy powojenne, ostatni remont i prace konserwatorskie. Gospodarze przygotowali również stoisko z lokalnymi produktami przygotowanymi przez szefa kuchni Pawła Dołżonka.	28 czerwca godzina 12:00 i 15:00 oprowadzanie przez właścicieli. 12:00 - 17:00 można dom oglądać indywidualnie	Katarzyna i Michał Pielaszkiewicz, e-mail: kpielaszkiewicz@mica.com.pl, tel: 666 854 366
3.	Lubieszewo 48	Ruina na Zadupiu - drewniany dom w typie zagrody holenderskiej z 1822 roku. Zagroda holenderska, zwana też olęderską, to unikalny typ wiejskiego gospodarstwa, rozpowszechniony na Żuławach dzięki osadnikom z Fryzji i Niderlandów od XVI do XIX wieku. Jej najbardziej charakterystyczną cechą jest połączenie wszystkich głównych budynków – domu mieszkalnego, obory i stodoły – pod jednym, wspólnym dachem. Budowano je często na podwyższeniach (terpach) oraz w otoczeniu rowów melioracyjnych, co chroniło je przed powodzią. Ten specyficzny układ zabudowy odzwierciedlał zarówno umiejętności osuszania terenów, jak i samorządność społeczności olęderskich. Gospodarze zapraszają na domowe ciasto i lemoniadę od syna właścicieli - Franka. Chętnie opowiedzą o przygodzie, jaką jest posiadanie zabytkowego domu (do remontu) i planach na przyszłość.	29 czerwca godz. 16:00 - 18:00	Mariola i Sylwester Mika, e-mail: mmika.migot@gmail.com tel: 505433202

4.	Powalina 13	Izba Regionalna "Ceglana Zagroda" w tym roku obchodzi swój piąty jubileusz. Znajduje się w byłym poniemieckim domostwie zbudowanym w 1932 roku. Właściciele, tj. Lilla, Wiesław i Emil Koller wraz z rodziną siostry Renaty Lewickiej udostępnią do zwiedzania sześć pomieszczeń: izbę rodzinną, pokój w stylu niemieckim, pokoje okresu socjalizmu, salę ekspozycyjno-warsztatową, pomieszczenie z ekspozycją dawnych maszyn i narzędzi, galerię młodych oraz dziecięcą chatkę twórczą. Program zwiedzania w niedzielę: - godz. 12.00 - 14.00 - warsztaty "Malowanie na szkło", prowadząca Lilla Koller; wykonane prace każdy uczestnik zabiera do domu; odpłatność 40 zł; obowiązuje przedpłata w wysokości 15 zł do 21 czerwca (przedpłaty należy kierować do Lilli Koller, nr konta 43102017780000230201347368, tytułem warsztaty-malowanie na szkło); ilość miejsc ograniczona; w wypadku rezygnacji, przedpłata nie jest zwracana; obowiązuje kolejność zgłoszeń - możliwość zakupu prac malarskich Elżbiety Wnęk-Cieszkowskiej, Małgorzaty Krauze, zawieszek (naturalne kwiaty zatopione w żywicy), witraży Krajnik Barbary, ściereczek, magnesów, ręczniczków, krówek i nasion ostropestu. Odpłatnie poczęstunek: kawa, herbata, kompot, drożdżówka, degustacja podplomyków	29 czerwca od godz. 10:00 Orowadzanie przez właścicieli w określonych godzinach: 11:00, 14:00, 17:00	Lilla, Wiesław i Emil Koller ceglanazagroda.pl 661 403 878 wieslaw.koller@wp.pl https://ceglanazagroda.pl/ https://www.facebook.com/people/Izba-Regionalna-Ceglana-Zagroda-w-Powalini/61572286121651/
5.	Żelichowo 31A	Gospoda Mały Holender w Domu Podcieniowym na Żuławach - mieści się w domu podcieniowym XVIII w., przeniesionym z miejscowości Jelonki. W zabytkowym wnętrzu można spróbować wyjątkowych dań inspirowanych historią i lokalnymi produktami. W menu m.in. zupa klopsowa wg przepisu mennonickiej rodziny Andres, dawnych mieszkańców wsi oraz babka ziemniaczana z boczkiem, którą na Żuławy przynieśli powojenni osadnicy ze wschodu. Gospoda serwuje również regionalne sery i legendarny Machandel - wódkę jałowcówkę, dawniej produkowaną przez mennonicką rodzinę Stobbe, zamieszkującą Nowy Dwór Gdański. 28 czerwca od 11:00 - 17:00 przy Gospodzie stanie namiot Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi, a tam - sporo gadżetów i publikacji dla miłośników kultury ludowej. W programie również oprowadzanie po domu i okolicy.	28 czerwca godz. 11:00 oprowadzanie z przewodnikiem 11:00 - 17:00 Namiot Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi	Marek i Jacek Opitz www.malyholender.pl tel. 699 870 078

6.	Drewnica ul. Wierzbowa 13	Modrzewiowy dom gburski z 1825 roku z charakterystyczną beczułkowatą lukarną, przeszedł generalny remont 12 lat temu. Dom usytuowany z dala od wsi, wśród pól, jest jednym z bohaterów powieści "Ona i Dom, Który Tańczy". Jeden z niewielu domów, jakie pozostały po przekopie Wisły w SchonbaumWiede. W programie: wystawa artefaktów, wiejski sklepik z ekologicznymi produktami wytwarzanymi w gospodarstwie, kawiarenka z tartami z wytwarzanej na miejscu mąki. Czytanie fragmentów książki przez Małgorzatę Oliwię Sobczak, tj. autorkę powieści "Ona i Dom, Który Tańczy", koncert jazzowy, koncert mis alchemicznych i gongu w wydaniu Darii i Patryka z Soundfulness. Zwiedzanie - 15 zł, piknik urodzinowy - 35 zł. Bilety do nabycia na www.schonbaum.pl	28 czerwca zwiedzanie domu 11:00 - 18:00, piknik 19:00 - 23.30	Joanną T.Chmielewska Schonbaum@o2.pl 603097007 www.schonbaum.pl , instagram /facebook Schonbaum Chmielove
7.	Izbiska 10a	Zielona Przystań to okrągły, drewniany dom zwieńczony wieżyczką. Powstał w 2010 roku w tradycyjnej technologii słupowo-ryglowej, z naturalnych, ekologicznych materiałów. Nawiązuje do XVIII-wiecznej architektury Żuławskiej. Inspiracją były m.in. Twierdza Wisłoujście i La Ruche przy Pasażu Gdańskim w Paryżu. Dom po raz pierwszy otwiera się dla odwiedzających. Gospodarze zapraszają w sobotę i niedzielę – oprowadzą osobiście o godz. 12:00, 14:00 i 16:00. Będzie można zajrzeć do wnętrza domu, do kuchni, w której powstają oleje i przetwory, oraz do ekologicznego ogrodu warzywnego. Będzie można również obejrzeć autorskie grafiki nawiązujące do historii Żuław oraz rękodzieło tworzone przez mieszkańców domu. Wstęp wolny. Po zwiedzaniu będzie możliwość zakupienia przetworów od gospodarzy, olejów oraz grafik - będzie to dla realne wsparcie dla domu i motywacja do dalszego działania.	28 czerwca zwiedzanie domu: 12:00, 14:00, 16:00 29 czerwca zwiedzanie domu: 12:00, 14:00, 16:00	Magda & Krzysztof Górscy https://www.instagram.com/zulawska_zielonaprystan/ bit.ly/Zielona_Prystan https://noizz.pl/design/polacy-buduja-niesamowity-dom-kiedys-techno-dzis-koncert-zab/

KOŚCIOŁY

LP	Adres	Obiekt	Termin i godziny	Informacje/kontakt
8.	Boręty	W Borętach na Żuławach Wiślanych stoją obok siebie dwie świątynie pod wezwaniem św. Katarzyny, każda z własną, ciekawą historią. Starsza z nich to gotycki kościół katolicki z XIV wieku, zbudowany z czerwonej cegły, który obecnie stanowi malownicze ruiny po spaleniu w 1945 roku. Mimo zniszczeń, zachowane mury prezbiterium i nawy świadczą o jego dawnej świetności i są udostępnione do zwiedzania. Tuż obok ruin znajduje się drugi kościół, pierwotnie zbór protestancki z lat 1841-1842, zbudowany w technice ryglowej. Obecnie pełni on funkcje kościoła rzymsko-katolickiego. Kryje ona w sobie niezwykle wartościowy skarb w postaci plaket nagrobnych Żuławskich gospodarzy.	28 i 29 czerwca ruiny gotyckiego kościoła dostępne przez cały dzień 29 czerwca zwiedzanie kościoła pw. św. Katarzyny Męczennicy niedziela godz. 12:30 - 13:30	Proboszcz Roman Cielas tel: 721 611 242

9.	Krzywe Koło	Kościół pw. Znalezienia Krzyża Świętego - zbudowany w XIV wieku i przebudowany w latach 1685-1686. W okresie reformacji kościół należał do luteran. W murach budynku znajdują się kamienne kule armatnie, pamiątka po bitwach ze Szwedami. Ze względu na swoje wnętrze i zachowane w niej malowidła oraz zdobienia jest jedną z najpiękniejszych świątyń na Żuławach. W odległości ok. 100 m od kościoła zlokalizowany jest cmentarz ewangelicki, na którym zachowało się kilka zdobionych steli oraz dwie duże, XVII-wieczne płyty nagrobne. Zarówno po kościele, jak i cmentarzu oprowadzać będzie przewodniczka Żuławska Sabina Rogalska-Antosik.	28 czerwca zwiedzanie z przewodnikiem: godz. 11:00 - 12:30	Proboszcz: ks. Ireneusz Baryła tel: 501 010 676
10.	Lubieszewo	Kościół św. Elżbiety w Lubieszewie – kościół w powstał w połowie XIV wieku. Wybudowany w stylu gotyckim z cegły. Wieża kościoła murowana dołem, górą drewniana i kryta gontem została dobudowana w 1573 roku. Kościół był wiele razy remontowany po pożarach. Ołtarz główny z malowidłem patronki kościoła św. Elżbietą Węgierską pochodzi z 1707 roku.	28 czerwca godz. 11:00 - 18:00 29 czerwca godz. 12:00 - 19:00	Proboszcz Arkadiusz Dekkański tel. 515 104 939
11.	Marynowy	Kościół pw. św. Anny - wybudowany w stylu gotyckim około 1320 roku. Wnętrze budowli jest niezwykle bogate i zaopatrzone w cenne zabytki, głównie z okresu baroku. Na cmentarzu przykościelnym znajduje się kilka mennonickich nagrobków pokrytych ciekawą symboliką, żeliwne krzyże i cippus.	28 czerwca (godziny w trakcie potwierdzania) 29 czerwca	Proboszcz Andrzej Wach tel. 604 932 452
12.	Orłowo	Kościół św. Barbary w Orłowie - jego historia sięga XIV wieku. W jego wnętrzu podziwiać można cenną drewnianą ambonę z 1648 roku. W 2019 roku budynek ucierpiał w pożarze, ale udało się go odbudować. W jego sąsiedztwie można podziwiać wspaniałe kamienie nagrobne Żuławskich gospodarzy.	28 czerwca godz. 11:00 - 18:00 29 czerwca godz. 12:00-19:00	Proboszcz Arkadiusz Dekkański tel. 515 104 939
13.	Ostaszewo	Ruiny kościoła pw. św. Jana Chrzciciela - gotycka świątynia wzniesiona w I połowie XIV w. była centrum życia religijnego dawnych mieszkańców wsi Ostaszwo (niem. Schöneberg). To właśnie w niej znajdowały się inskrypcje z będące świadectwem wielkiej powodzi, jaka nawiedziła wieś w 1526 r. Kościół został spalony przez Niemców w kwietniu 1945 r. O historii świątyni, a także postawach względem jej spalenia, opowie przewodnik po Muzeum Żuławskim Cezary Tulin.	28 czerwca 29 czerwca	Oprowadza przewodnik po Muzeum Żuławskim Cezary Tulin
14.	Palczewo	Kościół Matki Bożej Częstochowskiej - to jedyny drewniany kościół na Żuławach. Został zbudowany w 1712 roku dla zamieszkujących wieś luteran. Po II wojnie światowej znalazł się w rękach rzymskokatolików. Wnętrze kościoła ma swój specyficzny urok. Jest bogato zdobione licznymi inskrypcjami i polichromiami. Barokowe wyposażenie pochodzi głównie z XVIII wieku. Po kościele oprowadzać będzie Katarzyna Pawlak, przewodniczka po Muzeum Żuławskim.	29 czerwca godz. 10:15 - 11:45	Oprowadza przewodnik po Muzeum Żuławskim Katarzyna Pawlak

15.	Rozgart	Kościół Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Rozgarcie na Żuławach Malborskich zbudowany został w 1890 roku. Pierwotnie służył jako mennonicki dom modlitwy, co czyni go wyjątkowym przykładem architektury sakralnej tej wspólnoty i przenikania kultur w sferze budownictwa. Co niezwykle i nietypowe dla mennonickich świątyń, przy kościele zachowała się murowana, neogotycka dzwonnica wzniesiona przez mennonitów. Obok kościoła zachował się zabytkowy cmentarz.	29 czerwca godz. 11:00 - 12:00	Proboszcz Dariusz Lampkowski
16.	Stablewo	Ruiny gotyckiego kościoła wzniesionego w drugiej połowie XIV w. są świadectwem o dawnej świetności wsi. Stanowiła ona miejsce przeprawy przez Wisłę pomiędzy Gdańskiem (często nazywanym Steblewskimi) a Malborskimi. Kościół jako jeden z niewielu w delcie Wisły miał masywną, ceglana wieżę. Uległ zniszczeniu w następstwie pożaru w 1945. Do naszych czasów zachował się w formie ruiny. W jego sąsiedztwie znajduje się zabytkowe płyty nagrobne oraz kaplica rodziny Wessel. O historii świątyni, Żuławach Steblewskich oraz dawnych mieszkańców opowie przewodnik po Muzeum Żuławskim Wojciech Pępek.	29 czerwca godz. 10:00, 11:00, 12:00, 13:00	Oprowadza przewodnik po Muzeum Żuławskim Wojciech Pępek
17.	Stegna, ul. Gdańska 20	Kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Stegnie - dawny kościół protestancki (obecnie rzymsko-katolicki), pochodzący z II poł. XVII w. Perła luterkańskiej architektury barokowej, z największym w Polsce obrazem sklepiennym na płótnie, manierystyczną chrzcielnicą i podwieszonym do sufitu XIX-wiecznym modelem fregaty - darem wotywnym za ocalenie załogi. Dobrowolna ofiara-cegiełka na utrzymanie i remont kościoła, płatność gotówką lub kartą. Po kościele oprowadza przewodnik po Muzeum Żuławskim Maja Rausch-Purzycka	28 czerwca godz. 10:00 - 12:00	Maja Rausch-Purzycka e-mail: majra@vp.pl; tel: 798 48 99 76
18.	Tuja	Kościół pw. św. Jakuba - zlokalizowany w centrum wsi, został zbudowany w XIV wieku. Wyposażenie świątyni pochodzi głównie z XVIII wieku. Bogaty, ołtarz główny zawiera w centralnej części obraz z wizerunkiem św. Jakuba, a nieco wyżej - Koronacji Matki Bożej. Barokowe są również: prospekt organowy i feretron.	28 czerwca godz. 12:00 - 16:00 29 czerwca godz. 13:00 - 17:00	Prezentuje Ewa Kropidłowska - dom naprzeciwko kościoła tel. 694 236 478 Ksiądz Andrzej Wach tel. 604 932 452
19.	Wróblewo	Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny we Wróblewie - w otoczeniu starych drzew we Wróblewie przy Szlaku Mennonitów stoi bardzo urokliwy kościółek pw. Wniebowzięcia NMP, który obecnie jest kaplicą. Świątynia orientowana, zbudowana na planie prostokąta, została pokryta wysokim dwuspadowym dachem. Po kościele oprowadza przewodnik po Muzeum Żuławskim Wojciech Pępek	28 czerwca zwiedzanie w godz. 10.00 -14.00.	Wojciech Pępek, e-mail: wojt787@wp.pl, tel. 782478777

20.	Zwierzno	Kościół św. Michała Archaniola w Zwierznie to ceglana świątynia, której korzenie sięgają XIV w. Obecny neogotycki budynek powstał w latach 1853-1855, zastępując wcześniejsze konstrukcje. Cechą charakterystyczną jest masywna, murowana wieża od zachodu, która zwieńczona jest hełmem z kulą i krzyżem. W jego wnętrzu można podziwiać cenne barokowe obrazy. Obok kościoła ślady po dawnym cementarzu oraz pomnik z poległych mieszkańców w czasie wielkiej wojny.	29 czerwca godz. 12:00 - 13:00	Proboszcz Dariusz Lampkowski
-----	----------	--	-----------------------------------	------------------------------

CMENTARZE

LP	Adres	Obiekt	Termin i godziny	Informacje/kontakt
21.	Markusy	Cmentarz mennonicki w Markusach - jest jednym z większych pod względem powierzchni cmentarzy mennonickich na Żuławach Wiślanych. Na cmentarzu zachowały się liczne tumby nagrobkowe, bogate w dekorację oraz treści epigraficzne. Jest ich kilkadziesiąt. Najcenniejszy zbiór nagrobków obejmuje nagrobki typu cippus z nadbudową w postaci czworoszczynowego, zwężającego się ku górze obelisku oraz dwóch stel. Cały ten zbiór nagrobków, ustawiony w jednej linii, związany jest ze znaną rodziną mennonicką Klaasen.	28 i 29 czerwca obiekt otwarty; bez ograniczeń w zakresie zwiedzania	
22.	Różewo	Cmentarz mennonicki w Różewie na Żuławach, założony w 1754 roku, stanowi jedno z najważniejszych świadectw obecności tej wspólnoty w Polsce. Charakterystyczne dla niego są pionowe kamienne stele, bogato zdobione symbolicznymi płaskorzeźbami i inskrypcjami. Centralnym punktem jest nagrobek Corneliusa Warkentina, starszego gminy mennonickiej, który w 1775 roku zorganizował emigrację mennonitów do Rosji. Jego płyta nagrobna została odnowiona i na rewersie posiada tablicę upamiętniającą to wydarzenie. Cmentarz, z dominującym dębem, jest pielęgnowany i stanowi ważny cel wizyt potomków mennonitów z całego świata.	28 i 29 czerwca obiekt otwarty; bez ograniczeń w zakresie zwiedzania	
23.	Stawiec	Cmentarz mennonicki w Stawcu powstał prawdopodobnie w XVIII wieku, obok wzniesionego tam w 1768 roku drewnianego domu modlitwy. Jest to nekropolia trapezoidalna, z pierwotnym układem alei obsadzonych lipami. Dominującą formą nagrobków są kamienne stele, bogato zdobione symbolicznymi płaskorzeźbami i inskrypcjami, typowymi dla mennonickiego rzemiosła.	28 i 29 czerwca obiekt otwarty; bez ograniczeń w zakresie zwiedzania	
24.	Stogi	Cmentarz mennonicki w Stogach Malborskich, dawniej Heubuden, charakteryzuje się licznymi kamiennymi stelami, stanowiącymi cenne przykłady mennonickiej sztuki sepulkralnej. Na powierzchni 2,6 ha zachowało się 260 obramowań grobów pojedynczych, podwójnych oraz dziecięcych, a także 78 stel charakterystycznych dla kultury mennonickiej oraz innych w formie krzyży, tablic i tumb. Cmentarz w Stogach Malborskich to kluczowy punkt Szlaku Mennonitów, świadczący o wielowiekowej obecności tej społeczności na Żuławach Wiślanych.	28 i 29 czerwca obiekt otwarty; bez ograniczeń w zakresie zwiedzania	
25.	Żelichowo	Lapidarium kamieni nagrobnych „Cmentarz 11 wsi” - największy zbiór polnych kamieni nagrobnych z kilkoma stelami mennonitów i płytą nagrobną rodziny Martens.	28 i 29 czerwca obiekt otwarty; bez ograniczeń w zakresie zwiedzania	Filia Muzeum Żuławskiego www.zph.org.pl

26.	Żuławki	Kaplica została zbudowana w drugiej połowie XIX wieku i służyła zamieszkującym wieś ewangelikom. W tym miejscu można również obejrzeć pozostałości dawnego cmentarza ewangelickiego, m.in. dobrze zachowaną płytę nagrobną poświęconą Otto Sasssowi oraz jego ojcu Johannowi oraz kryptę, w której znajdują się dwie bogato zdobione neobarokowe trumny pochodzące z końca XIX, lub z początku XX wieku. W 2025 roku odkryto również fundamenty dawnego kościoła luterńskiego. Orowadzanie - kaplica i cmentarz - dr Radosław Kubus.	28 czerwca godz. 10:00 - 14:00	Orowadza dr Radosław Kubus Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego
-----	---------	---	--	--

OBIEKTY HYDROTECHNICZNE I INNE

LP	Adres	Obiekt	Termin i godziny	Informacje/kontakt
27.	Marzęcino, ul. Graniczna	Ruiny Śluzy w Marzęcinie - w północnej części miejscowości można podziwiać pozostałości po dawnej śluzie. Zbudowana w 1884 roku, by chronić wieś i zlewnię Kanału Panieńskiego przed wahaniami wody w Zalewie Wiślanym. Po osuszeniu w 1942 r. dużego fragmentu zalewu, śluza znalazła się na lądzie z dala od brzegów zbiornika. Do dziś zachowała się oryginalna tablica z datą 1884 i nazwiskami osób sprawujących nadzór nad działaniem Śluzy oraz elementy, dzięki którym niegdyś sprawnie spełniała swoje zadanie. W ostatnich latach zabytek przeszedł renowację.	28 i 29 czerwca obiekt otwarty; bez ograniczeń w zakresie zwiedzania opowieść o ruinach Śluzy - Jacek Gross, 28 czerwca , godz. 16.00-18.00, w Marzęcinie w miejscu najniżej położonego punktu w Polsce	Gmina Nowy Dwór Gdański
28.	Marzęcino	We wsi Marzęcino, dawnej osadzie rybackiej, znajduje się najniżej położony w Polsce punkt - wysokość depresji wynosi tu 2,2 m. W lipcu 2023 r. w tym miejscu posadowiony został punkt osnowy geodezyjnej i postawiona wieża triangulacyjna. Osoby odwiedzające to miejsce w sobotę (w określonych godzinach) podczas Dni Otwartych Żuławskich Zabytków będą miały możliwość odebrać certyfikat zdobycia najniższego punktu w Polsce z rąk Jacka Grossa, który opowie o historii uznania tego punktu jako najniżej położonego miejsca w kraju, a także opowie dodatkowo - o pobliskich ruinach Śluzy w Marzęcinie.	28 czerwca godz. 16.00 - 18.00	Jacek Gross 603 795 314
29.	Różany	Przepompownia parowa - zbudowana w 1911 roku usytuowana jest we wschodniej części wsi nad Tiną Dolną. To jedyny taki obiekt zachowany na Żuławach. Orowadzanie w niedzielę przez przewodnika PPTK Elbląg.	29 czerwca godz. 10.00 - 14.00	Udostępnia Adriana Strukowicz tel. 690 363 685 dzięki Zarządowi Zlewni w Elblągu
30.	Rybina	Pokaz obracania kolejowego mostu obrotowego - Kolejowy most obrotowy kolei waskotorowej z roku 1906 roku	28 i 29 czerwca w godzinach: 08:00 - 08:45, 10:00 - 11:45, 13:45 - 14:30, 17:00 - 17:45, 18:30 - 19:15 (most będzie obracany pomiędzy pociągami tylko w razie potrzeby)	Żuławska Kolej Dojazdowa / Pomorskie Towarzystwo Miłośników Kolei Żelaznych Grzegorz Fey tel. 668 094 227

MUZEA, IZBY PAMIĘCI, SPACERY TEMATYCZNE

LP	Adres	Obiekt	Termin i godziny	Informacje/kontakt
----	-------	--------	------------------	--------------------

31.	Fiszewo, park w centrum wsi	Wieś na Żuławach Elbląskich, w której swoje ślady zostawili Krzyżacy, katolicy, mennonicy i ewangelicy, a na dodatek powstańcy listopadowi. Warto poznać jej tajemnice i zabytki: odbudowywane ruiny XIV w. kościoła z pozostałościami cmentarza, cmentarz ewangelicko-mennonicki z oryginalną dzwonnica, XVIII w. dworek wiejski i miejsce upamiętniające śmierć powstańców listopadowych. Prezentacja dotycząca prac konserwatorskich w kościele w Fiszewie. Herbata, kawa i ciasto ufundowane przez Sołectwo w Fiszewie.	29 czerwca 10:00 - 18:00 Zwiedzanie z przewodniczką o 10:00 13:00 16:00	Benita Przewodniczka i Sołectwo Fiszewo benitak1307@gmail.com 607 106 628
32.	Mokry Dwór	Skansen maszyn rolniczych w Mokrym Dworze - maszyny zebrane z terenu Żuław. Do najcenniejszych należy m.in. snopowiązałka McCormick i żniwiarka Deering.	28 i 29 czerwca skansen otwarty przez cały dzień	Wiesław Zbroiński Stowarzyszenie Sołtysów Gminy Pruszcz Gdański tel. 508 600 385
33.	Mokry Dwór 1b	U Młynarza - Zagroda Edukacyjna w Mokrym Dworze z zabytkowym wiatrakiem. Powołany do życia w 1903 r. został przeniesiony na Żuławy z Wyszogrodu. O jego historii opowie Wiesław Zbroiński. Nie zabraknie historii związanych z przenoszeniem wiatraka, produkcją mąki oraz wypiekiem dobrego chleba. Dodatkową atrakcją będzie możliwość poznania czworonożnych mieszkańców zagrody, których w niej nie brakuje.	28 czerwca godz. 12:00 - 16:00 29 czerwca godz. 12:00 - 15:00	Wiesław Zbroiński U Młynarza - Zagroda Edukacyjna w Mokrym Dworze tel. 508 600 385
34.	Nowy Dwór Gdański ul. Kopernika 17	Muzeum Żuławskie w Żuławskim Parku Historycznym – trzy sale ekspozycyjne, a w nich wystawy stałe m.in. „Stolica Żuław - Nowy Dwór Gdański”, „Na polskim polderze. Z dziejów mennonitów – niderlandzkiej mniejszości religijnej”, „Nowy początek 1945”, „Strych osobliwości”. W sobotę odbędzie się bezpłatne oprowadzanie z przewodnikiem Łukaszem Kępskim. O 18:00 odbędzie się natomiast spotkanie promocyjne wokół książki "O farmazynach i inne bajki ludowe. Pomorze"	28 czerwca godz. 11:00 - 15:00 oprowadzanie: 13:00 godz. 18:00 Spotkanie wokół książki "O farmazynach i inne bajki ludowe. Pomorze" 29 czerwca godz. 11:00 - 15:00	www.zph.org.pl www.klubnowodworski.pl tel. 55 2475733 biuro@zph.org.pl
35.	Nowy Staw Galeria Żuławska	Dawny kościół ewangelicki z pocz. XIX w. postawiony na nowostawskim rynku w miejscu dawnego średniowiecznego ratusza, który spłonął w 1802 r. Wewnątrz zachowała się średniowieczna piwnica ze sklepieniem wyeksponowana pod szklaną podłogą. Charakterystycznym elementem jest około 50 metrowa, smukła, ośmioboczna wieża zwieńczona spiczastym hełmem, swoim kształtem przypominająca ołówek. Stąd wzięła się potoczna nazwa obiektu powszechnie używana przez mieszkańców. W 2012 r. po przeprowadzonym przez gminę remoncie, obiekt oficjalnie nazywany Galerią Żuławską, stał się kulturalnym sercem miasta i jednym z jego najbardziej rozpoznawalnych symboli.	28 i 29 czerwca Godz. 10.00 - 18.00	Anna Uzdowska tel. 668 508 563 Urząd Miasta, Wydział promocji tel. 55 271 51 10 / 00 wewn. 31 promocja@nowystaw.pl

36.	Nowy Staw	Wycieczka rowerowa z Martą Antoniną Łobocką z Kochamy Żuławy po okolicach Nowego Stawu. Na trasie stare, żuławskie domy, wiatrak, krajobraz nadwiślański. Długość trasy: około 30 km. Czas trwania ok. 3 godziny. Start i zakończenie w Nowym Stawie. Nawierzchnia: asfalt, płyty, polna droga. Zabierz sprawny rower oraz prowiant w tym wodę. Zbiórka: rynek w Nowym Stawie, okolice Galerii Żuławskiej, w okolicy fontanny. Obowiązują zapisy: kontakt przez Muzeum Żuławskie: lukasz.kepski@klubnowodworski.pl W przypadku niesprzyjających warunków atmosferycznych wycieczka może zostać odwołana. Organizatorzy nie ponoszą odpowiedzialności za uczestników - ubezpiecz się we własnym zakresie.	28 czerwca godz. 10:00	Marta Antonina Łobocka Kochamy Żuławy https://kochamyzulawy.wordpress.com Zapisy: lukasz.kepski@klubnowodworski.pl
37.	Nowy Staw	Spacer po Nowym Stawie z Martą Antoniną Łobocką z "Kochamy Żuławy". Zabytkowe rynki, gigantyczny Ołówek, wiekowa architektura, ciekawostki lokalne o których mało kto wie. Nowy Staw z innej perspektywy - okiem lokalnej pasjonatki. Czas trwania: ok. 1 - 1,5 h Zbiórka: rynek w Nowym Stawie, okolice Galerii Żuławskiej, w okolicy fontanny.	29 czerwca godz. 10:00	Marta Antonina Łobocka Kochamy Żuławy https://kochamyzulawy.wordpress.com
38.	Oleśno 37	Stodolarnia w Oleśnie - w miejscu dawnej stodoły mieści się obecnie społeczne muzeum, w którym znajduje się wiele przedmiotów z pobliskich gospodarstw stanowiących już wartość muzealną. Tu też znajduje się scena, na której odbywają się koncerty i występy młodzieżowych grup teatralnych. Na antresoli znajduje się stare umeblowanie złożone z łóżek, szaf i komód, gdzie chętni turyści lub uczestnicy przeróżnych warsztatów artystycznych mogą przenocować. Dla dzieci, młodzieży i dorosłych odbywają się też zajęcia: ceramiczne, malarskie, tkackie, przędzalnicze, kowalskie, kulinarne i śpiewacze. Noc Świętojańska w Oleśnie to już tradycja od 13 lat. Jest to impreza kulturalna od godz. 18.00 do 24.00. Impreza związana z kultywowaniem dawnych zwyczajów związanych z obrzędami świętojańskimi. W programie przewidziano występy zespołów, konkursy zręcznościowe i oczywiście... szukanie kwiatu paproci, puszczanie wianków na wodę i wybór Miss Wianka.	28 czerwca zwiedzanie STODOLARNI 14.30 - 17.30 Noc Świętojańska 18.00-24.00	Marlena Szewińska, Prezes Stowarzyszenia Mieszkańców Wsi "Oleśno - wieś z pomysłem" tel. 509 701 733
39.	Ostaszewo ul. Kościuszki 20 (budynek obok nowej szkoły)	Izba Historii i Tradycji Gminy Ostaszewo w dawnej szkole - ciekawe przedmioty regionalne, skrzynie, rzeźbione krzesła, stare fotografie.	28 czerwca godz. 12:00 - 14:00 29 czerwca godz. 12:00 - 14:00 oraz 17:00 - 19:00	Izabela Gutowska tel. 603 599 472 tel. 55 247 13 18 izabela.sgg@op.pl

40.	Jelonki	Proponujemy zwiedzanie gotyckiego kościoła z 300-letnimi organami Andreasa Hildebrandta, renomowanego gdańskiego budowniczego organów, we wsi położonej na styku Żuław i Oberlandu - historycznych Prus Górnych. Propozycja obejmuje również spacer po wsi, w której zachowały się m.in. domy podcieniowe czy ciekawy pomnik pierwszowojenny. Wieś jest powiązana z funkcjonującą od 1860 r. pochylnią Jelenie na szlaku unikatowego w skali Świata Kanału Elbląskiego.	29 czerwca, spotkanie przy kościele o godz. 13.00, po zwiedzaniu kościoła wspólny spacer.	Magdalena Żółtowska-Sikora, e-mail: MZoltowska@interia.pl; tel: 669 346 055
41.	Rybina	Spacer po wsi z przewodnikiem dr Kordianem Kuczmą. Opowieść o dawnych mieszkańcach, zabytkach i hydrotechnice.	29 czerwca godz. 10:00-12:00	Kordian Kuczmna; e-mail: kordian.kn@gmail.com; tel: 601059607 https://www.facebook.com/WycieczkiDuctor
42.	Tujsk	Spacer po wsi z przewodnikiem dr Kordianem Kuczmą. Opowieść o charakterystycznych zagrodach, dawnym kościele, moście na Tudze oraz resztki latarni lotniczej.	28 czerwca godz. 11.00-13.00	Kordian Kuczmna; kordian.kn@gmail.com; 601059607; https://www.facebook.com/WycieczkiDuctor

INNE MIEJSCA, JAKIE WARTO ODWIEDZIĆ

LP	Adres	Obiekt	Termin i godziny	Informacje/kontakt
43.	Elbląg Bulwar Zygmunta Augusta 11	Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu. Wystawa "Żuławy – ziemia ujarzmiona. Między trzema gardzielami Wisły". Wystawa ma wprowadzić w specyfikę tego regionu, pokazać najważniejsze cechy specyficznego domu żuławskiego, ukazać kulturę materialną tych dawnych Żuław. W zaaranżowanym „domu” prezentowane są jego najważniejsze części (m.in. czarna kuchnia) oraz typowe wyposażenie.	28-29 czerwca godz. 11.00 - 17.30 kasa biletowa czynna do godz. 17.00	www.muzeum.elblag.pl
44.	Gdańsk ul. Cystersów 19	Muzeum Narodowe w Gdańsku / Oddział Etnografii w Gdańsku - wystawa "Kultura ludowa Pomorza Gdańskiego" prezentuje tradycyjne formy gospodarki wiejskiej różnych grup etnicznych, zamieszkujących obszar Pomorza Gdańskiego: Kaszubów Kociewiaków, Borowiaków, Powiślan, Żuławian. Zgromadzony na ekspozycji materiał umożliwia prześledzenie podstawowych zajęć wymienionych grup etnicznych, związanych z codzienną egzystencją, jakimi były rybołówstwo, uprawa ziemi, hodowla zwierząt oraz domowe przetwórstwo spożywcze. My zwracamy szczególną uwagę i zachęcamy do zwiedzenia tzw. Izby Żuławskiej.	28-29 czerwca godz. 10.00 - 17.00 kasa biletowa czynna w godz. otwarcia muzeum	www.mng.gda.pl

45.	Kąty Rybackie ul. Rybacka 64	Muzeum Zalewu Wiślanego w Kątach Rybackich - oddział Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku. Po sąsiedzku na Żuławach - położone tuż obok portu w Kątach Rybackich muzeum gromadzi zabytki związane z historią rybołówstwa i szkutnictwa na Zalewie Wiślanym. Wystawa, nieprzypadkowo mieszcząca się w dawnych warsztatach szkutniczych, prezentuje tradycyjne łodzie rybackie, w tym 10-metrowy barkas napędzany żaglem, narzędzia połowowe z końca XIX i początku XX w., a także zabytkowy warsztat szkutniczy rodziny Schmidtów z miejscowości Łaszka k. Sztutowa. Ekspozycję wzbogacają: wóz do transportu łodzi ratowniczej, narzędzia do połowów podlodowych, unikatowy bojer „Ludowy 8” oraz artystyczny akcent - niezwykle rzeźba „Łódź” autorstwa Dominika Kotarby, wykonana z kilkudziesięciu tysięcy patyków wyrzuconych przez morze.	28-29 czerwca godz. 10.00 - 17.00 kasa biletowa czynna do godz. 16.30	nmm.pl/muzeum-zalewu-wislanego
46.	Tczew ul. 30 Stycznia 4	Muzeum Wisły - XIX-wieczna industrialna architektura dawnej tczewskiej fabryki kryje największe w Polsce muzeum poświęcone historii Wisły. Narracja ekspozycji biegnie szlakiem wspólnych dziejów państwa polskiego i jego największej rzeki. Prezentowane zabytki archeologiczne dokumentują dawne osadnictwo i żeglugę wiślaną, a tradycyjne narzędzia, łodzie, modele statków i makiety, uzupełnione stanowiskami multimedialnymi, pozwalają poznać tajniki szkutnictwa, handlu rzecznoego, budowy portów i stoczni. Wystawa obejmuje najdawniejsze dzieje Wisły, jej złoty wiek jako głównego szlaku spławu i żeglugi, okres rozbiorów państwa polskiego, a także rozwój i przemiany w czasach rewolucji przemysłowej. To również historia prowadzonych na rzece działań wojennych, roli Wisły w odbudowie Polski po obu wojnach światowych oraz jej znaczenia dla polskiej gospodarki, żeglugi i turystyki wodnej.	28-29 czerwca godz. 10.00 - 17.00 kasa biletowa czynna do godz. 16.30	